

Preses relīze

Luksemburgā, 2020. gada 24. septembrī

Revidenti ir sagatavojuši apskatu par to, kā ES reakcija uz 2008.–2021. gada krīzēm uzlaboja finanšu sektora noturību

Covid-19 pandēmijas ietekme ievērojami pārsniedz ietekmi, ko atstāja 2008.–2012. gada finanšu / valsts parāda krīze, un krīzes viļņveida ietekme uz ekonomiku joprojām turpinās. “Gudra atveseļošanās” nozīmē, ka mums ir jābūt gataviem no iepriekšējās krīzes un jāpatur prātā konstatētās nepilnības. Eiropas Revīzijas palāta (ERP) šodien ir publicējusi jaunāko apskatu, kurā aplūkota ES ekonomikas un finanšu “arhitektūras” attīstība pēdējā desmitgadē, kā arī norādīts uz vēl neatrisinātiem problēmjasautājumiem, potenciāliem riska faktoriem un rīcībpolitikas vājajiem punktiem.

Globālajai finanšu krīzei un tai sekojošajai ekonomiskajai un eurozonas valsts parādu krīzei, kas ilga no 2008. līdz 2012. gadam, bija ilgtermiņa ietekme uz izaugsmi un fiskālo stabilitāti Eiropas Savienībā. Krīžu ietekmi pastiprināja ES finanšu sistēmas trūkumi un neatbilstīgi politikas instrumenti, uzraudzība un regulatīvā vide, kā arī eurozonas nepilnīgā institucionālā struktūra. Covid-19 pandēmija pašlaik ir uzlikusi pārbaudījumu ES ekonomikas un finanšu arhitektūras noturībai gan attiecībā uz ekonomiskās ietekmes apmēru, gan publiskā sektora reakcijas mērogu.

“Mēs uzskatām, ka ir svarīgi aplūkot ES reakciju desmit gadus pēc globālās finanšu krīzes,” sacīja par šo apskatu atbildīgā ERP locekle Ivana Maletić. “Covid-19 izraisītais ekonomikas satricinājums ir daudz lielāks nekā 2008. gada krīzē, bet gūtās pieredzes ņemšana vērā palīdzēs risināt pašreizējos izaicinājumus.”

Šajā apskatā, kurā izmantoti iepriekšējo revīziju rezultāti un citu attiecīgo ES un starptautisko organizāciju analīze, revidenti atzīmē, ka ES rīkkopa, kas paredzēta finanšu krīžu risināšanai, pēdējos gados ir uzlabojusies. ES ir izveidojusi Savienības līmeņa uzraudzītājus finanšu nozarē, pastiprinājusi banku regulējumu un uzraudzību un radījusi banku sakārtota neregulējuma sistēmu. Šie pasākumi ir palīdzējuši risināt dažas no nepilnībām, kuras tika novērotas saistībā ar banku uzraudzību un neregulējumu 2009. gadā.

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto apskatu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E-pasts: press@eca.europa.eu@EUAuditors eca.europa.eu

Ir aizākta arī banku savienības un kapitāla tirgu savienības izveide. Tomēr revidenti arī norāda, ka joprojām saglabājas šādas problēmas:

- bankām ir zema pelnītspēja un vājas noregulējuma iespējas, dažās dalībvalstīs ir augsts ieņēmumus nenesošu aizdevumu līmenis (lai gan tas krītas), un bankām piemērotie maksātspējas valstu tiesību akti ir fragmentāri;
- finanšu sistēma var kļūt nestabilāka kredītaudējumu dēļ, un tas būs atkarīgs no Covid-19 krīzes izraisītās recesijas ilguma un apmēra;
- kaut arī ir bijuši ievērojami centieni standartizēt uzraudzību dalībvalstīs, pretrunīgas valstu un ES intereses joprojām netiek efektīvi pārvaldītas un problēmas sagādā regulējuma arbitrāža, kā jau atzīmēts iepriekšējās ERP revīzijās, īpaši attiecībā uz ES uzraudzības iestādēm (EBI, EAAPI un EVTI);
- ES rīki, kuru mērķis ir atklāt sistēmiskus finansiālos riskus, pagaidām attiecas galvenokārt uz banku nozari, bet apdrošināšanas nozares, pensiju un nebanku finansiālo starpnieku makroprudenciālā sistēma ir mazāk attīstīta un joprojām tiek apspriesta ES līmenī.

Revidenti arī norāda, ka, lai sasniegtu ES vērienīgos mērķus aizsargāt, uzraudzīt un nostiprināt finanšu nozari, tam ir jāpiešķir piemēroti budžeta un personāla resursi un ir jāpabeidz kapitāla tirgu savienības un banku savienības (tai vēl trūkst trešā pīlāra) izveide.

Pirms 2008. gada krīzes publiskā sektora finanses bija vāji uzraudzītas un kontrolētas, dažās dalībvalstīs bija zemi fiskālie buferi un ekonomikas politika bija vāji koordinēta ES līmenī. Var vilkt paralēles ar stāvokli 2020. gadā, kad varētu palielināties dalībvalstu ekonomiskās atšķirības un Covid-19 krīzes dēļ nopietni pasliktināties fiskālie deficīti un valsts parādi, jo ir ievērojams spiediens uz valdību izdevumiem un ieņēmumiem. Revidenti apgalvo, ka dalībvalstīs, kurās parāds bija lielāks laikā pirms pandēmijas, ir ievainojamākas, jo šis parāds vēra ņemami ietekmē valsts spēju īstenot politiku, palīdzēt uzņēmumiem vai sniegt vispārēju sociālo atbalstu.

Ir veikti pasākumi ar mērķi pārvarēt Covid-19 krīzes ietekmi uz ES ekonomiku un finansēm, tātad atkal attīstās institucionālā un politikas reakcija. Kā jau atzīmēts iepriekšējās revīzijās saistībā ar ES fiskālās politikas koordināciju, ES līmenī ekonomikas pārvaldība kļūst aizvien sarežģītāka un ir grūti panākt noteikumu piemērošanu, tāpēc no Komisijas un Padomes puses ir vajadzīga liela diskrecija un profesionāls viedoklis, turklāt dalībvalstīm ir jāpieliek daudz vairāk pūļu ES ieteiktu reformu īstenošanā.

Piezīme izdevējiem

Saskaņā ar Komisijas prognozēm ES IKP 2020. gadā kritīsies par 7,4 % (eurozonā – par 7,7 %), kas ir vairāk nekā jebkurā krīzes gadā laikā no 2008. līdz 2012. gadam. ES ir atļāvusi pagaidu atbrīvojumus no valsts atbalsta noteikumiem un Stabilitātes un izaugsmes pakta vispārējās izņēmuma klauzulas aktivizēšanu, kas dod iespēju dalībvalstīm nekavējoties īstenot atbalstošu uzņēmējdarbības un fiskālo politiku. ES ir arī izveidojusi jaunus budžeta instrumentus, lai veicinātu dalībvalstu atlabšanu un aizsargātu iekšējo tirgu un euro stabilitāti. Tostarp ir ieviests Eiropas Savienības Atveseļošanas instruments *Next Generation EU* (750 miljardi EUR) un tā stūrakmens Atveseļošanas un noturības mehānisms, kā arī trīs drošības tīkli kopā 540 miljardu EUR vērtībā.

ERP apskats “Kā ES ir ņēmusi vērā gūto pieredzi saistībā ar 2008.–2012. gada finanšu krīzi un valsts parāda krīzi” ir pieejams ERP tīmekļa vietnē (eca.europa.eu) 23 ES valodās. Apskats nav revīzija. Tajā ir sniegti fakti par konkrētu jautājumu. Šis jaunākais apskats sniedz informāciju par sākotnējo reakciju uz Covid-19 krīzi un papildina pārējo ERP darbu saistībā ar Covid-19, tostarp atzinumus par [Kopīgo noteikumu regulu \(KNR\)](#), [REACT-EU](#), [Taisnīgas pārkārtošanās fondu](#) un [Atveselošanas un noturības mehānismu](#). Drīzumā tiks publicēti divi apskati par ES devumu, noteiktās politikas jomās reaģējot uz Covid-19, attiecīgi par sabiedrības veselību un ekonomikas nozarēm. Informāciju par pasākumiem, ko ERP ir veikusi, reaģējot uz Covid-19 pandēmiju, var atrast [šajā saitē](#).

Saziņa ar presi: Claudia Spiti - claudia.spiti@eca.europa.eu - mob. tālr.: (+352) 691 553 547